

ბილი მოკლეს, ფასტივალი გრძელდება

კანის კინოფესტივალის დღიური

କେତୀର ନେତାଙ୍କାପ
ପାଇଁ

16 მაისს ფეხსტოვალის კონკურ-
სგარეშე პროგრამაში ჟურნის პრე-
ზიდენტის კვენტინ ტარანტინოს
ფილმის “მოკალი ბილი: ნაწილი მე-
ორე” ჩვენება შედგა. მოლოდინის
შესაბამისად ფილმი არა მხოლოდ
დღის, არამედ მთლიანად ფეხსტი-
ვალის ცენტრალურ მოვლენად იქ-
ცა. როგორც თავად რეჟისორი
აცხადებს, წელს კანის ფეხსტივალ-
ზე მისი მესამე და ყველაზე სანუკ-
ვარი ოცნება ახდა - იგი ჟურნის
პრეზიდენტია, ხოლო ფილმი, რო-
მელიც უკანასკნელი ოთხი წლის
დაძაბული მუშაობის შედეგია, ფე-
სტივალის პროგრამაშია წარმოდ-
გენილი.

“სიყვარულის ისტორია კუნ-
ფუსა, იტალიური ვესტერნისა და სა-
მურაების ფილმების სტილში” - ასე
დაახსიათა „მოკალი ბილი: ნაწი-
ლი მეორე“ ტარანტინოს ფაგორი-
ტმა მსახიობმა დევიდ კარადინმა, რომელიც ფილმში ბილის როლს
ასრულებს. თავად რეჟისორმა კი
განაცხადა: „ეს ფილმი დიდი სიყვა-
რულის ისტორიაა; მიუხედავად იმ-
ისა, რომ მასში ბევრი სისხლი და
სისასტიკეა. მაგრამ, ამაში არაფე-
რია გასაკვირი. რადგან ჩემს ფილ-
მებში ყოველთვის ბევრი სისხლი
იღვრება“.

რობერტ ავარი, ტარანტინოს
მეგობარი და რეჟისორი ხშირად
იმეორებს: “კვენტინს კინოში ნარ-
მატებისთვის რომ არ მიეღწია,
აუცილებლად სერიული მკვლელი
გახდებოდა”. ლოს ანჯელესის სამ-
ხრეთის მუსტი-ეთნიკურ გარეუ-
ბანში გატარებული ბავშვობის
წლების მანძილზე, უნის კინოთე-
ატრი ტარანტინოს ერთადერთი
თავშესაფარია. “ჩემი მეგობრები
სპორტზე და სატვაზე დადიოდნენ.
მე კი კინოში. ცუდად ვსწავლობდი,
ბევრ შეცდომებს ვუშვებდი წერის-
ას, ვერაფერს ვიმახსოვრებდი. სა-
მაგიეროდ ზეპირად ვიცოდი ფილ-
მების გადაღების თარიღები, მსა-
ხიობების, რეჟისორების და სცენა-
რისტების გვარებიც კი”.

17 წლის ასავში ტარანტიონ
თავს ანებებს სკოლას და სამსახი-
ობო კურსებზე ეწერება. რამდენი-
მე წლის შემდეგ მუშაობას იწყებს
ვიდეოგაქირავების მაღაზიაში,
რომელიც მისთვის ნამდვილ კინო-
სკოლად იქცა. სწორედ ამ წლების
მანძილზე ეძლევა მას საშუალება
შეუზღუდვავად დაიკმაყოფილოს
სინეფილის მისწრაფებები. აქვე

დევიდ კარადინი და უმა თურმანი
იწყებს იგი პირველი სცენარების
წერასაც.

“მოკალი ბილი: ნაწილი მეორე”
ტარანტინოს რიგით მეშვიდე სრულმეტრაჟიანი ფილმია. 1987 წელს
მეგობრების დახმარებით გადაღებული პირველი ფილმის - “ჩემი საუკეთესო მეგობრის დაბადების დღე” - შემდეგ ნლების მანძილზე
იგი ამაღლ ცდილობს თავისი პროექტების რეალიზაციას. 1991 წელს
ნერს “ცოფანი ძალლების” სცენარს, რომლის გადაღებასაც 16 მილიმეტრიანი კამერის და, ასევე, მეგობრების დახმარებით ფიქრობს. შემთხვევით უკავშირდება პროდიუსერ ლორანს ბენდფერს, რომელიც აღფრთოვანებაში მოდის სცენარისგან და ტარანტინოს “ნამდვილი ფილმის” გადაღებისთვის საჭირო თანხების მოსახიებლად ერთი თვის ვადას სთხოვს. ფილმის ჩვენებამ ტრიუმფით ჩაიარა სანდანსის ფესტივალზე. ფილმის გაქირავებისგან მიღებული პირველი დიდი თანხით - 50 ათასი დოლარით ტარანტინო პირველად მიემგზავრება ეკრანაში, კერძოდ კი ჰოლანდიაში, სადაც “მაკულატურას” სცენარზე იწყებს მუშაობას. ჩვენს შეკითხვაზე, რომელ ფილმს გამო-

არჩევდა საკუთარი შემოქმედები-დან, ტარანტინომ დაუფიქრებლად გვიპსუს: “რა თქმა უნდა “ცოკი-ან ძალებს”, ეს ჩემთვის ყველაზე ძვირფასი ფილმია, რადგან პირვე-ლი წარამატება სწორედ მან მომი-ტანა. მან გამიხსნა გზა კინოში. ამ ფილმამდე მე არაფერი ვიყავი”. 1995 წელს რობერტ როდრიგე-სთან ერთად იგი იღებს “ოთხ ოთ-ახს”; ხოლო 1997 წელს ფილმს, სა-ხელნოდებით “ჯეკი ბრაუნი”. 2003 წელს მსოფლიოს ეკრანებზე “მო-კალი ბილი” გამოიდის. იგი თავიდა-ნვე ჩაფიქრებული იყო, როგორც ორი განსხვავებულ სტილში გადა-ლებული ნაწილისგან შემდგარი ფილმი, რომელიც ტარანტინოსათ-ვის ჩევეული ეკლექტიურობის და კი-ნემატოგრაფიული ჟანრების ალ-რევის შედეგი უნდა ყოფილიყო. “პირველ ნაწილში მხოლოდ შეკი-თხვებია. მეორეში კი პასუხები ამ შეკითხვებზე, - განმარტავს ტარა-ნტინო. ასე რომ, ეს ორი ფილმი ერ-თმანეთის გარეშე არ არსებობს”. პირველ ნაწილში დაწყებული შურისძიება მეორე ფილმში გრძე-ლდება. საკუთარი ქორწილის რე-პეტიციაზე სიკედლის გადარჩენი-ლი პატარძალი (უმა თურმანი) თა-ვის ყოფილ კოლეგებს ვერნიტა

დოება ეჭვს არ გამოიწვევდა. თუმცა, ამჟამად 41 წლის რეჟისორი ქიურის სპეციალისტი იყოს და ფილმის კონკურსგარეშე ჩვენებას დათანხმდა; მით უმტეს რომ, “მოკალი ბილი 2”-ს მსოფლიო ნარმატება უკვე გარანტირებული აქვს.

“მას აქვს საოცარი ნიჭი, მრავალმილიონიან მაყურებელს მოაწონოს ის, რაც თვითონ მოსწონს; რადგან, პირველ რიგში, იგი თავად არის მაყურებელი და შემდეგ უკვე რეჟისორი. ალბათ, ცოტა თუ მოძებნება ისეთი სინეფილი, ისეთი კინოს მოყვარული და მცოდნეროგორც ტარანტინოა” - განაცხადა ფილმის ჩვენების შემდეგ გამართულ პრესკონფერენციაზე უმა თურმანმა, რომელსაც რეჟისორი მოფერებით “my actress-ს” (ჩემი მსახიობი) უწოდებს.

უმა თურმანის გარდა “მოკალი ბილი 2”-ში რეჟისორმა რამდენიმე თავისი ფავორიტი მსახიობი შეკრიბა. მათ შორის არიან დევიდ კარადინი, მაიკელ მადსენი, მაიკელ პარკესი (ესტებან ვიპაიამ-მიხეუცი სუტინიორი), დერილ ჰანა (ცალთვალა ელ დრაივერი ანუ “კალიფორნიული მთის გეელი”) და გორდონ ლიუ (პეი-მეი), რომელიც აღმოსავლური ბრძოლების ფილმების ერთ-

ერთი ყველაზე ცნობილი ვარსკვ-
ლავია. სწორედ ამ როლის შესრუ-
ლებისთვის ემზადებოდა თავად
ტარანტინო და სხვა მსახიობებთან
ერთად აღმოსავლურ საბრძოლო
ხელოვნებასაც დაეუფლა. თუმცა,
საბოლოოდ უარი თქვა თავდაპირ-
ველ იდეაზე.

ପୁରୁଷ୍ୱ ନାନୀଲୋତାନ ଶେଦାର୍ଗେହିତ
“ମୋକାଳୀ ଡିଲ୍ଲୀ 2” ଉଦ୍‌ବୃଦ୍ଧ ଶୈଖିଲ୍ଲେବା
ହିଆତ୍ତାଲୋକ ଯେସିକ୍ରମିତ୍ୟାଏର ଫରାମ-
ାଫ, ରନ୍ଧେଲ୍ମଥିତ ମରାଵାଲିରୁତ୍ସବାନ
ଅଳମୋସାବ୍ଲୁର ଢରମଲ୍ଲେବା ନାନ୍ଗରଦ-
ଲ୍ଲିଓ ଫରାଲ୍ଲିଗେବା, ତ୍ରାରାନ୍ତିନ୍ଦିନ୍ଦେଶ୍ୱ-
ରୀ ଉପରିତ ଗାଜେର୍ରେବ୍ୟଲୀ ବାନା-
ଲ୍ଲିରୀ ସିତ୍ତାତ୍ତ୍ଵେବା ଏବଂ କ୍ରିନ୍ଦେମାତ୍ରିଗ-
ରାତ୍ରିଯୁଲୀ ଶାନ୍ତର୍ଦେବି ଶେର୍ଵେତ ମିଲ-
ନ୍ତ୍ରେଶ୍ୱରି ଏକ୍ଲେକ୍ଟିଥିଥି ବୁନ୍ଦିପଲ୍ଲେବା.
“ରେମି ତ୍ସବର୍ଗେବା ଅରମଥରିଙ୍ଗି ସା-
ରକ୍ତ ରନ୍ଧ ଯୁଗୀ, ଏରତୀ ମଥାର୍ଗ 70-ିବାନୀ
ନ୍ତ୍ରେବି ଆଲମୋସାବ୍ଲୁରୀ ସବରମଲ୍ଲ
ଯୋଲିଥେବି ପାଦର୍ମେବା ଆର୍ଦ୍ରକାଵଦା,
ମେହର୍ର କି ପିତାଲ୍ଲିଯୁର କେସତ୍ରେନ୍ଦ୍ର, ଗା-
ନାପକ୍ଷାଦା ତ୍ରାରାନ୍ତିନ୍ଦିନ୍ଦେଶ୍ୱ-
ରୀବି ଶେମଦ୍ଦେଗ”. “ମୋକାଳୀ ଡିଲ୍ଲୀ 2”
ସିନ୍ରର୍ଦେ ଅଥ ଅରି ଶାନ୍ତର୍ଦେବି ଗାବ୍ଲେବିତ
ଅରିଲି ଗାତାନ୍ତାପଣ୍ଠି.

საბრძოლო სცენების გადაღე-
ბისთვის ტარანტინო საგანგებოდ

ინგვეს „მატრიცას“ და „ვეფხოვი და დრაკონის“ საპრძლო სცენების დამდგმელ-ქორეოგრაფს, აღმოსავლური საპრძლო ფილმების ცნობილ ჩინელ რეჟისორს იან ვუ-პინგს.

ტარანტინო ისეთივე მელომანია, როგორც სენეფილი. როგორც თავად აღიარებს: „მე მიჭირს სცენარზე მუშაობა, თუ არ ვიკი, რა მუსიკა გაიყდერებს დასაწყისში მაყურებლის ფილმის გარემოში შესაყვანად“. „მოკალი ბილი 2“-ის მუსიკაზე ცნიბილმა შემსრულებელმა RZA-მ (გამოითქმის RIZA) იმუშავა, რომლის კინონამუშევრებიდან უკანასკნელია ჯირ ჯარმუშის ფილმი „სამურაის გზა“. RZA-სთან ერთად ფილმის მუსიკის შექმნაში მონაწილეობა ტარანტინოს მეგობარმა, რეჟისორმა და კომპოზიტორმა რობერტო როდრიგესმაც მიიღო.

ასე რომ, „მოკალი ბილი“-ს გადალებების ოთხწლიანი ეპოქეა დასრულდა. კანის ფესტივალზე მეორე ნაწილის პრემიერაც შედგა - დარბაზის აპლოდისმენტების თანხლებით დიდი სიყვარულის ტარანტინოსეული ვერსია ბილის მკვლელობით დასრულდა, ფესტივალი კი გრძელდება.

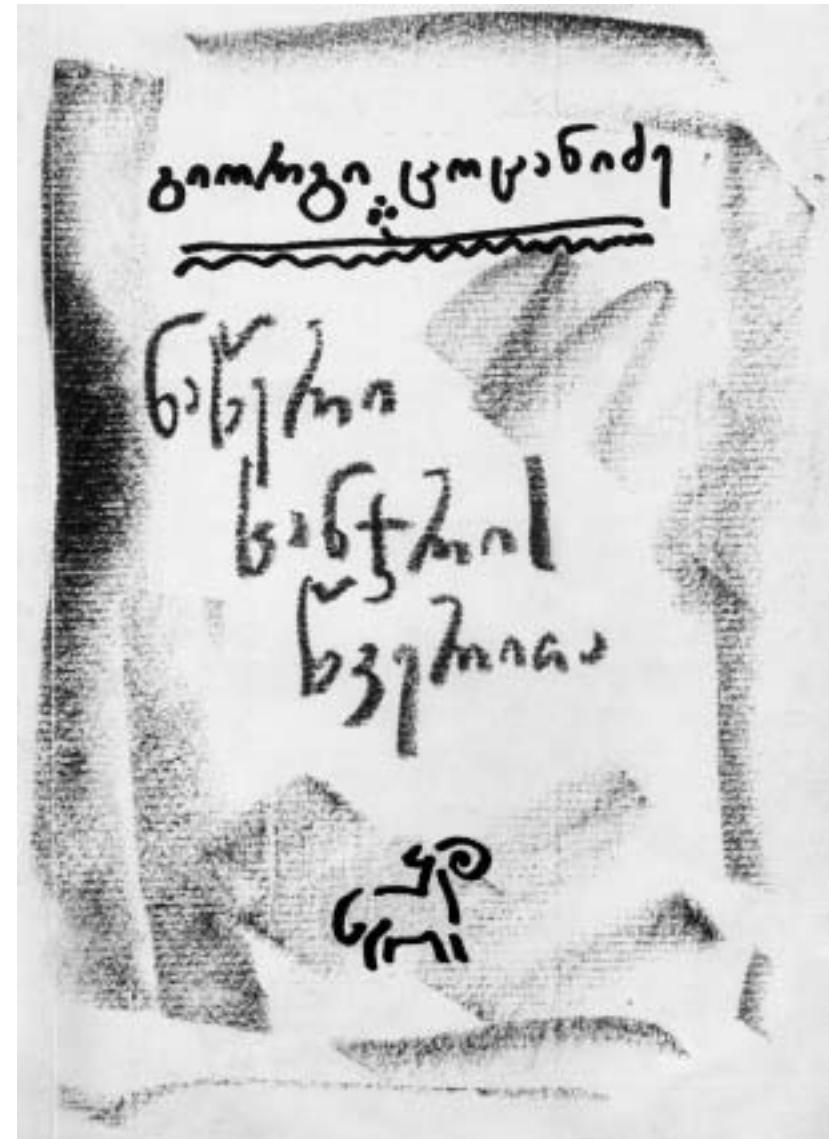
४८

6 საქართველოს მთავრობა

თათა ცოფურაშვილი

“უკან მომავლისაკენ!” – ეს
ფრაზა შეიძლებოდა არა მხოლოდ
კარგად ცნობილი ფანტასტიკის
ჟანრის ფილმის სათაური ყოფილი-
ყო, არამედ ქართულ თანამედრო-
ვე პროზაში მომძლავრებული ტენ-
დენციების გამომხატველიც. თუმ-
ცა, ვიდრე დასკვნებს გავაკეთებდ-
ეთ, სჯობს ჯერ “საბას” მორიგი
ლაურეატის გიორგი ცოცანიძის
პროზაული კრებულის “ნაწერი ხა-
ნჯრის წვერითა”-ს მიმოხილვისთ-
ვის ზოგადი შტრიხები მოვხაზოთ.
მათ შორის უზოგადესი შტრიხის
ყველაზე თვალსაჩინო გამომხატ-
ველი კი, ალბათ, სწორედ ის ძველი,
ბავშვობიდან კარგად ნაცნობი სიმ-
ღერა იქნება, რომელსაც სკოლაში
ასეთი მონდომებით გვამდერებდნ-
ენ წომი:

“მივალ, მივყვები თეთრი გზებ-
ით მე ჩემს ფარასა,
ბატკან ხელში მყვან და ვუმღე-

ლიძებისათვისო. ამრიგად, შიგა-დაშიგ ნახსენები საგზაო ინსპექტორი, მსაჯი, ვერტმფრუნი, სოფლის პირება ან კოლექტივი რომ არა იფიქრებთ, მე-8-ე საუკუნეში შექმნილ ხელანწერს ვკითხულობო. თუმცა, შინაარსობრივი თვალსაზრისით, შეიძლება იმდროინდელი მთა უფრო საინტერესოდაც მოგხერვენოთ, ვიდრო დღევანდელია აյ ცემა-ტყეპით შემოფარგლული კონფლიქტის გარდა, ვერ ნახავთ ვერც თემისა და ინდივიდის დაპირისპირებას, ვერც ბუნებისა და ადამიანის ჰარმონიულობა-დისპარ-

ვერც ნებელობის სიმტკიცით აღ-
სავსე ქალებს. ეპ, სადღაა ვაჟასეუ-
ლი აღაზა გამშედობა ან ტრადი-
ციასა და რეალობის მოთხოვნებს
შორის კონფლიქტი! ვაჟას აღაზა
უდავოდ უფრო მეტადაა ემანსიპი-
რებული, ვიდრე გიორგი ცოცანიძ-
ის მიერ წარმოდგენილი მეოცე-
ოცდამერთე საუკუნის თუშ ქალ-
თა სახეები, რომელთა ისტორიებშ-
იც, ძირითადად, მხოლოდ, აღც მე-
ტი, არც წაკლები, გააუპატიურების
ისტერიული შიში იკითხება
("მზევინარი", "თამარა ძალო", "ზა-
ჩიურდების ნამპიობი").

როცა საქართველოს ბარი სულ უფრო დასავლური ხდება, როცა ასე პრინციპულად ევროპულდება ქართული ურბანიზაციის თავკომბალა - თბილისი, როცა ჩვენს ყოველდღიურ ყოფაში ამდენი ინოვაცია იყიდებს ფეხს, ნუთუ ეს ყველაფერი ასე უკონფლიქტოდ ადაპტირდება საქართველოს მთაშიც? მაგრამ, ამ კითხვებზე პასუხებს თუ ამ პრობლემაზე ნაკლებად იპოვით გორგი ცოცანიძის შემოქმედებაში. 63 მოთხრობიდან მწერალს მხოლოდ ერთში აქვს უდავო მცდელობა მეტ-ნაკლებად მაინც დაგვანახოს სწორედ ასეთი დისპოზიცია ტურისტებსა და მეცხვარეებს შორის (მოთხოვანისაც სწორედ ასევე, დიდი ფანტაზიის დახარჯვის გარეშე), „ტურისტები და მეცხვარეები“ ჟევია და დასაკლავი (ცხვრის საყიდლად მისულ და მეცხვარეებისგან ხელცარიელად გამობრუნებული ტურისტების ამბავს აღვინენ), რის შემდეგაც მწერალი ასევის: „არც ტურისტია ის, რაც მეცხვარეს ჰგონია და, მით უმეტეს, არც მეცხვარეა ის, რაც ჩანს ტურისტის თვალში“. აქვე მცირე არგუმენტაციაც არის მოძებნილი ამ აზრის გასამყარებლად: „ორივეს აქვს თავისი სიმართლე. მაგრამ, სხვადასხვა საფიქრალს ფიქრობენ, სხვადასხვა ენაზე ლაპარაკობენ“, და აქვე სრულიად პესიმისტური დასკვნაც: „ერთი მეორეს ვერასდროს გაუგებენ“. ნურც ამ დასკვნების და ნურც ამ არგუმენტაციის კორექტულობას შევეხებით. ფაქტია: მწერალს ამ ორგვერდიან მოთხოვანი აქვს მცდელობა დაგვანახოს გარკვეული ნინაალმდევობა - მენტალური თუ სოციალური (და ეს, ალბათ, ერთ-ერთი ყველაზე უფრო აქტუალურია და პრობლემაზურთაგანი დღევანდელობისა და ბარის მიმართებაში), მაგრამ როგორ უმნიშვნელოდ ეჩვენება მას იგი და რარიგ მცირე სიუჟეტურ განვითარებასა თუ დიალოგს უთმობს მგლებისა და ძალლების, დათვებისა თუ ადამიანების, ჰოლივუდური მძაფრისი უჟეტიანი ტრილერების შესაშუალების მიმართ დაგრამ, „საბას“ საუკეთესო

ჩათი ციხის ბადრაგმა ამოილო და გამოძიებას გადასცა. ბარათში ბერბიფაშვილი შარმაძეს ნერდა ჯობია ყველა-ფერი ულაროვთ, დამატვას აზრი არ აქვს, არ მოგვკოლო.

დაპირისპირების დეტალები მკვლელობაში ბრალდებულმა სასამართლო პროცესზე მეორე მეგობარს გელა ბედოიძეს შეხსენა: „დაპირისპირებისას ბედოიძემ მითხრა, თავს რატომ ილუპავ, მკვლელობას რატომ იღებ შენს თავზეო,” - ეს სიტყვები სასამართლოზე ბედოიძემაც დაადასტურა, თუმცა, ჩვენება არ შეუცვლია.

სასამართლოზე განსაჯელის მიერ მკვლელობის უარყოფას დიდი ინტერესი არ გამოიწვევია. ანზორ შარმაძემ საკუთარ თავს ვერ უშველა. 1994 წლის 30 იანვარს უზენაესმა სასამართლომ საქართველოში აშშ-ს საელჩოს პოლიტიკური განყოფილების რეგიონალური ურთიერთობის სექტრორის თანმმრობლის ფრედ ვუდროფის განზრაბ მკვლელობაში ბრალდებულ ანზორ შარმაძეს 15 წლით პატიმრობა მიესაჯა.

„იმ დღეს დიდი მორალური ტრავმა მივიღე,“ - სასამართლოზე განაცხადა გამოძიების მიერ დაზარალებულად გამოცხადებულმა ელდარ გოგოლაძემ და სროლის შედეგად დაზინებული მანქანის შესაკეთებლად ანზორ შარმაძეს 3 ათასი მანეთის გადახდა მოსთხოვა. თუმცა, მისი თხოვნა არ დაემაყოფილდა, რადგან შარმაძეს ზარალის გადასახდელი ქონება არ აღმოაჩნდა.

პატიმრობიდან 7 წლის შემდეგ ანზორ შარმაძემ საკუთარ უდინამულობაზე საუბარი კვლავ დაიწყო. ე.წ. „კრიტში“ მსჯავრდებულმა არასამთავრიბო ორგანიზაცია „ყოფილი პოლიტპატიტები ადამიანის უფლებებისთვის“ წარმომადგენლებთან შეხვედრა მოითხოვა და მათ გონიუცხადა, იმ დროს საერთოდ არ ყოფილვარ იმ ადგილას, სადაც ფრედ ვუდროფის ესროლებს. გრძელ ამისა, ტუსალმა თავის უდინამულობის დასადასტურებლად სიცრუის ლეტექტორი მოითხოვა. არასამთავრობო ორგანიზაციამ პატიმრის მოთხოვნა საქართველოში აშშ-ს საელჩოს გადასცა. საელჩოს წარმომადგენლის პასუხი ასეთი იყო: საქართველოში ამგვარი დანადგარი არ არსებობს, ამერიკადან მისი უთხევებით ამერიკული დანადგარი არ არსებობს.

“ჩემს უარს არარაინ ზენოლება არ უძღვდა წინ, მე თავად ვთქვი კატეგორიული უარი სიცრუის დეტექტორზე მიმეცა ჩვენება. უნდა ეკოთხაო, მყვავდა თუ არა კაცი მოკლული, ჩემი პასუხი იმთავითვე დადასტურებდა გამოძიების მიერ წაყენებულ ბრალდებას, რადგან აფხაზეთი ომში ვიყავი ნაომარი და როგორ არ მეყოლებოდა ვინმე მოკლული,“ - მომხდარიდან 10 წლის შემდეგ, საკუთარ უარს ასე ხსნის ახლა ციხის რესპუბლიკურ საავადმყოფოში მყოფი ანზორ შარმაძე.

“აგენტები ორი კვირით ჩავიდნენ საქართველოში და იმედი ჰექონდათ, რომ ინტერვიუს დროს ვისაც უფრო გაისხებოდა. თავიდნა შეარისებ მოიწონა, რომ ფრედ ჩართულია ვუდროფის მკვლელობის გამოძიებაში, მაგრამ რატომლაც უარი თქვა პოლიგრაფ ტესტზე. აგენტებიც შეითხნებნენ, რომ ტესტს არ აქვს მნიშვნელობა, რადგან შეიძლება დაადასტუროს ან უარყოს ძალანან წვრილმანა დეტალები,“ - საქართველოში ვიზიტის შემდეგ პოლიგრაფ ტესტის შედეგების შესახებ გაეთებულ ანგარიშში დანერეს FBI-ის ექსპერტებმა.

პოლიგრაფ ტესტი გაიარა ელდარ გოგოლაძემ და იმ ორმა ქალმაც, რომლებიც ვუდროფის სიკვდილის მომენტში მანქანში ისხდნენ. „FBI-ისა და აშშ-ს საელჩოს წარმომადგენლებს ჩემთვის სიცრუით სიკვრუის დეტექტორზე მიმეცა ჩვენება, მე თავად ჩემი სართულოში მიმიროვო მათ თანამდებობაზე და ამავე დროს გადასტურებულ ანგარიშში დანერეს FBI-ის ექსპერტებმა.

ვერ მიბეჭდავდნენ თქმას. ერთი სიტყვა-ით, სიცრუის დეტექტორი გავიარე და შემდეგ შედეგსაც გამაცნენ. როგორც ვიც სიცრუის დეტექტორი თოქმის ჰყველად გაიარა, მაგრამ ვინ თქვა უარი არ ვიცი, ამით არ დავინტერესებულვარა, – იხსენებს „ქართულ ბანკის“ ვიცე-პრეზიდენტი ელდარ გოგოლაძე.

1994 წლის 30 იანვარს უზენასი სა-სამართლის მიერ ანზორ შარმაიძისთვის გამოტანილი საბილოო განაჩენით ცრუ-ს სპეციალური აგენტის მკვლე-ლობის საქმეს საბოლოოდ დაესვა წერ-ტილი. არადა, ამ დროისთვის თბილიდ-ან უკვე წასული იყო FBI-ის სპეცჯგუ-ფი, რომელიც 1993 წლის 11 აგვისტოს თბილისის აეროპორტში დაჯდა და რო-მელსაც აშშ-ს ხელისუფლების ბრძანე-ბა უნდა შეესრულებინა - ცრუ-ს წამყ-ვანი კადრის მკვლელობის საქმეზე გამოე-ძიებინა. FBI-ის სპეციალისტებმა საქა-რთველოში ორიოდ დაპყვება, სა-ჭირო მასალები მოაგროვეს და ისე და-ტოვეს თბილისი, რომ მათ მიერ შესრუ-ლებული საქმის შედეგებზე კრინტიც არ დაუძრავთ. თუმცა, FBI საქართვე-ლოში 2-კვირიანი ვიზიტით არ დაკმა-ყოფილებულა, ცრუ-ს სოლიდური ფი-გურის მკვლელობის საქმეს ვაშინგტო-ნი წლების მანძილზე იძებდა, ფრედ რასელ უჯდომის მკვლელობის საქმეს FBI-ში გრიფი “SECRET” წლების მანძი-ლზე ედო. იმას, რაც ქართველმა სამარ-თალდამცველებმა ფრედ უჯდომის მკვლელობიდან რამდენიმე საათში გაა-კეთას - ფაქტობრივად, საქმე 8 აგვისტ-ოს დამესვე გამოიძიეს, FBI-ში წლები დასჭირდა.

**FBI-მ გამოძიებაში
ჩართვაზე უარი თქვა,
მათ გამოძიება
დამოუკიდებლად
ანარმოეს**

მაშინ, როცა საქართველოში ამერი-კის საელჩოს წარმომადგენელი ოფიცი-ალურად უარს აცხადებდა 1993 წლის 8 აგვისტოს, თბილისი-ნატახტარის გზა-ზე ამერიკას მოქალაქეს და საელჩოს თანამშრომლის, მეტიც, შეერთებული შტატების ცენტრალურ შტატები-ნაშია გადაგზავნილი, სწორედ ასეთი კითხვა დასმული – გაგრძელდეს თუ არა გამოძიება.

აქმდე საქართველოში საქმეში ჩა-ხედულთა ძალზე ვიწრო წრემ თუ იცო-და, რა გადაწყვეტილება მიიღეს FBI-ის შტატებით. FBI-ის ხელმძღვანელობამ კი იხელდლვანელა ცერიკის ფედერა-ლური კანონის 18-ე მუხლის 2331 სექტ-ით - საერთაშორისო ტერორიზმის და 2332 სექტით - უცხო ქვეყანაში უცხო ქვეყნის მოქალაქეს მიერ ამერიკას მო-ქალაქეს მკვლელობის შესახებ და ასე-თი გადაწყვეტილება მიიღო - გამოძიე-ბა გაგრძელდა.

ორი წლის წინათ, საქართველოში მოქმედ სერთაშორისო ორგანიზაცია ICJF ეგიდით თბილისში მყოფი ამერი-კელი უსრანალისტის ენ ემსის დახმარე-ბით, შეერთებული შტატების ფედერა-ლურ საგამოძიებო ბიუროდან და ცენ-ტრალური სადაზვეროვან სამმრთველო-დან, ინტერნეტის ქსელის საშუალებით, უჯდომის მკვლელობის თაობაზე არ-სებული მასალები გამოვითხვეთ. ჩვე-ნი ზრდით, ეს უნდა ყოფილიყო რამდე-ნიმე ექსპერტიზის დასკვნა, რომელიც კუდოფის მკვლელობიდან რამდენიმე დღეში ჩამოსულმა FBI-ის წარმომადგე-ნლებმა საქართველოდან გაუშაბურებ-ლად წაიღეს. ჩვენს ხელთ არსებული ინ-ფორმაცით, ამერიკელებმა ამ დასკვ-ნების გამოტანის შემდეგ აღარ ისურვ-ეს თანამემამულის მკვლელობის საქმის გამოძიებაში ჩარევა.

მართალი რომ ითქვას, დროთა გან-მავლობაში ამ მოთხოვნაზე პასუხის მი-ლების იმედი დავკარგეთ – FBI-დან სპე-ცაგენტის საიდუმლოებით მოცული მკვლელობის შესახებ ინფორმაციის მი-ლება თავიდანვე წარმოუდგენლად გვე-ჩვენებოდა, უბრალოდ, მანც ვცადეთ.

ერთი თვეს წინ კი საქართველოში ჩამოსულმა ამერიკელმა უზრანალისტმა ან ამას მოარ დამატა ასეთი შე არა

დღოფულის მკელელობის თაობაზე, მეტ-იც, 2003 წლის დასაწყისში საგამოძიებო მსასალებს მოხსნა გრიფი “საიდუმლო”, საქართველოში გამოგზავნილ ტომბებში ბერი რა ჯერ ჯერდე დაშიფრული საბუთების დიდი ნაწილი სპეცსამსახურის ჩინონხებმა შავი სალებავის მეტვებით ჩენთვის კვლავაც საიდუმლოდ დატოვეს.

ამერიკელი უურნალისტის ენ ემსის თქმით, მან უკვე გაასაჩივრა FBI-ის ეს ქმედება, თუმცა, ზუსტად არ იცის, საჩივრზე პასუხს როდის მიღებას, ენ ემსის მიერ გამოგზავნილი წერილის თანხმად, CIA-მ მასალების გამოგზავნა არ ისურვა და უარის თქმა სახელმწიფო უშიშროების დაცვითი გაამართლა. რაც შეეხება FBI-ის, ჩენის მოთხოვნაზე პასუხის მოწერის აუცილებლობა ენ ემსმა საგამოძიებო ბიუროს ორი წლის მანძილზე რამდენჯერმე შეახსენა და ბოლოს თავისას მიაღწნა.

როგორც FBI-დან გამოგზავნილი მასალებით იწყევეთ, ჭრედ გუდროფის მკელელობის დეტალების გასაცნობად საიდუმლო აგნეტთა პირებითი ჯეგუფი 1993 წლის 11 აგვისტოს ჩამოვიდა. მათ შორის იყენებ ზედამხედველი სპეცაგენტი, ანუ ჯეგუფის ხელმძღვანელი, მკელელობათა ექსპერტი, ცეცხლსასროლი იარაღის ექსპერტი და ფოტოგერეტი. მათი უსაფრთხოების ზომების მკაცრად უზრუნველყოფას ორი დღის განმავლობაში ითხოვდა საგამოძიებო ბიურო საქართველოში ამერიკის საელჩოსგან. ამერიკული სპეცსამსახურების თანამშრომლები საქართველოში – არასტაბილურ კონფლიქტის ზონში უსაფრთხოების ზომების დაცვითი რამდენმეტეგვრდიანი მითითებული ჩამოვიდენ, სადაც ისიც კი იყო განსაზღვრული, როგორც უნდა დაეგმანათ სასტუროს ნომრის კარ-ფუნქციერება. საქართველოში სპეცაგენტებმა ქართულ და რუსულენოვანი თარჯიმნები ამერიკიდანვე ჩამოიყანეს. მათი თბილისში ჩამოსვლისას ვუდროფის გვამი ჯერ კიდევ საქართველოში ესვენა. ვაშინგტონში უკვე 9 აგვისტოს გადაწყვიტეს, რომ ცხედრის სამშობლოში გადასასვენებლად თბილისს თვით ცენტრალური სადაზვერვო სამართველოს შეფი ჯერის ვულსი ესტუმრებოდა. ვულსი 8 აგვისტოს მკელელობის დღეს უკვე მოსკოვში იმყოფებოდა. მას ყოფილი საბჭოთა კავშირის რესუბულიერების ტურნე ჰერნდა. 16 აგვისტოს საქართველოს დედაქალაქში ჩამოსული, ის თბილისის აეროპორტს არ გასცილებია. იქვე დაახვედრეს მას ამერიკის დროშისგადაცარებულ კუბოში ჩასვენებული ვუდროფის ცხედარი. აეროპორტში ჯერის ვულს ედულს ედუარდ შევარდნაძე და მაშინდელი სანდორიანციო-სადაზვერვო სამსახურის უფროსი ირაკლი ბათიშვილი დახვდნენ. რამდენიმე დიპლომატიურ-ზრდილობიანი ფრაზის გაცვლა-გამოცვლის შემდეგ კარგა ხნის მანძილზე გლობალურ პოლიტიკურ თემებზე ისუბრეოს. ამ საუბრის დეტალები ჩენთვის უცნობია. სამაგისტრო, როგორც ირაკლი ბათიშვილი გვიამდე: “ჯეიმს კულტა ბათიშვილი სამობლოში მიასახლებდა საქართველოში მოკლულ ხელვეთის, ვუდროფის მკელელობის შესახებ სიტყვაც არ დაუძრავს, ერთი შეკითხვაც კი არ დაუსვამს ჩვენთვის ამის თაობაზე. ამას შევარდნაძემაც მიაქცია ყურადღება და როდესაც სადაზვერვო სამართველოს ხელმძღვანელი გაფრინდა, მითხრა, ხედავ, არაუგრი უფეხამს მკვლელობაზე, როგორც ჩანს, დარწმუნებულია, რომ ეს მკვლელობა განზრას მოხდა”.

FBI-ის მიერ გამოგზავნილ დოკუმენტებში მითითებულია, რომ ვულსმა ცხედარი ფრანკფურტში გადასავენა, იქიდან კი ამერიკაში.

თბილისში მკონფიდენციალურ დახმოიწერილ დახვდნენ. 13 აგვისტოს ისინი სახელმწიფოს მეთაურს ედუარდ შევარდნაძეს შეხვდნენ, რომელმაც მუშაობის პროცესში სრული მხარდაჭერა აღიატეს.

მოგვიანებით, თვით FBI-ის მიერ ჩატარებულ კვლეულების შედეგად მინქანზე ნატევიანი იოვეს – ერთი შეხედვით, ის მართლაც ძეგლად შესამჩნევი გახლდათ – ტყვიას მანქანის უკანა მინასა და სალონის ლითონის მორის დაბარებული მინიკელუბული რეზინის სალტემზე გავლო და მისა სხირედ მის ქვეშ დაეზიანებონა. ამის დასადასტურებლად სპეცაგენტებმა უამრავი ფოტო გადაიღეს. სხვათა შორის, ეს ფოტოები ერთადერთია, რაც FBI-ის საქართველოში ყოფილი ყოფილი გადასასვენებლად გამომავალი კი – კეფაზე.

მოგვიანებით, გამომავალი კი მკვლელობის არა დასასვენებლად მინქანზე ნატევიანი იოვეს – ერთი შეხედვით, ის მართლაც ძეგლად შესამჩნევი გახლდათ – ტყვიას მანქანის უკანა მინასა და სალონის ლითონის მორის დაბარებული მინიკელუბული რეზინის სალტემზე გავლო და მისა სხირედ მის ქვეშ დაეზიანებონა. ამის დასადასტურებლად სპეცაგენტებმა უამრავი ფოტო გადაიღეს. სხვათა შორის, ეს ფოტოები ერთადერთია, რაც FBI-ის საქართველოში ყოფილი გადასასვენებლად გამომავალი მკვლელობის საქართველოში მიმდინარე გამოძიებას.

მკვლელობის იარაღად აღიარებულ ავტომატი, პირველი მონაცემბას განსაზღვებით, “AK-47” კი არა “AK-74” აღმოჩნდა. რაც შეეხება ჭრილობას, ეს დეტალი სხვა რო შეცდომაზე ბევრად უფრო სანიტერებულია იმდენად, რამდენადაც ქართველმა ექსპერტებმა გვამის გავევნის შემდეგ დასკვნაში ჩაწერეს: “შემავალი ცეცხლსასროლი ნაიარევი განლაგებულია შუბლის მიდამოებში, მარჯვნივ; გამომავალი კი – კეფაზე”. ექსპერტების ასეთმა დასკვნამ გამოძიების პროცესში სპეციალის მკვლელობის მომენტში უკანა მინაში გამომავალის შემდეგ დასკვნაში ჩაწერეს: “შემავალი ცეცხლსასროლი ნაიარევი განლაგებულია შუბლის მიდამოებში, მარჯვნივ; გამომავალი კი – კეფაზე”. ექსპერტების ასეთმა დასკვნამ გამოძიების პროცესში მკვლელობის თვითმხმილელებთა ჩვენების შეცვლა გამოიწვია. კერძოდ, მკვლელობის დროს მანქანაში მსხდომმა ერთ-ერთმა ქალმა, რომელიც მკვლელობის მომენტში ფრედ უფდროფთან ერთად უკანა

რომ უკინიდან მიღევნებული ტყვია ურედ ვუდროფს შუბლში მოხვდა. მაგრამ ასაქმეც ის გახლავთ, რომ სამშობლოში გადასვენებულ ფრედ ვუდროფის ცხედრი ამერიკელმა ექსპერტებმც დაკვირეს. გავეკათა ბერთესლას საზღვრის ასალების ჰოსპიტალში ჩატარდა. FBI-ის ასაგამოძიებო მასალებში პირდაპირ არ ის ნათეავამი: “პირველი დათვალიერებით ჩანდა, რომ ჭრილობა მარჯვენა თვალთან შემავალი იყო. მაგრამ გაკვეთის შემდეგ საბოლოოდ დავრნებუნდით, რომ მარჯვენა თვალთან ჭრილობა გამავალია. ქართველი ექსპერტების მიერ სანინაალმდევო დასკვნის კამოტანა მათ მნირ ტექნიკურ შესაძლებლობებს შეიძლება დაბრალდეს. სხვა ეჭვის გამოთქმის საფუძველი წევან არ გვაქვს”.

და კიდევ ერთი, FBI-ის ექსპერტები გამოუსადევრად ჩატავალეს ვუდროფის თავადან ამოლებული შეტალის ურაგმნეტი, რომლიც ქართველობის სამართლადაც ცველების გა ექსპერტებმა ტყვიის გარსის ფრაგმენტად მიიჩნიეს, თუმცა კი, აღნიშნეს, რომ ამის მიხედვით ტყვიის და მით უმეტეს იარაღის ტიტოზე მსჯელიბა შეუძლებელია. ამერიკელმა ექსპერტებმა დასკვნაში კი ასეთი რამ ჩანერებუ: “ეს მეტალის ფრაგმენტი ტყვიის არანაირ ნიშანთვისებას არ ატარებს და შეუძლებელი იარაღთან რამე კავშირი ჰქონდეს. ამ მეტალის ურაგმენტს არავითარი მნიშვნელობა არ გაჩინია”.

გამოძიებამ ბოლომდე ვერ მიაგნო ვუდროფისთვის საბედისწერო ტყვიის ისეთ ფრაგმენტს, რომლითაც დადგინდებობდა, რომ ის ნამდვილად აზრი შარმიანის იარაღიდან გადაიღო.

საქართველოში სპეციალისტების მირ შეგროვებულმა მასალებმა ერთ დასკვნიში მოყარა თავა. ამ დასკვნამ ამერიკის შეერთებული შტატების იუსტიციის დეპარტამენტი კიდევ ერთხელ დაარჩენება, რომ ცენტრალური სადაზვერო ბიუროს თანამშრომლის ფრედ რასელ ვუდროფის საქართველოში მცვლელობით დაირღვა შეერთებული მტატების ფედერალური კანონის 18-ებრივი.

FBI-ის სპეციაგნენტები საქართველოში ვუდროფის ამერიკაში გადასვენების შემდეგ - 19 აგვისტომდე დარჩნენ. FBI-ის პოლიტიკის თანახმად, მათ კატეგორიულად ეკრძალებოდათ პრესასთან ურთიერთობა, მეტიც, ვუდროფის მკვლელობისა და საქართველოში ამერიკის ექსპერტების ჩამოსახლის შესახებ უურნალისტებთან საუბარი აერქადალათ საქართველოში ამერიკის ააელჩის თანამშრომლებსაც. გარდა უმუალოდ ნივთმტკიცებებზე მუშაობია მარტო მანანას, რომელშიც ვუდროფი მოკლეს, FBI-ის ანგარიშის თანამდებობა, 12 საათის მანძილზე ათვალიერებდნენ), FBI-ის ჯაგუფა ხედებოდა სხვადასხვა პირებს, მათ შორის იყო ისეთიც, ვინც „დიდი რაოდენობით ინფორმაცია მოგანოდა ვუდროფსა და საქართველოში მის საქმიანობაზე“. საქართველოში ნარგზავნილებმა აქედან უმრავი ფოტოსურათი (437 ცალი), ექსპერტიზის ჩასატარებელი მასალა და სართოდ დასკვნა ნაიდულის: “ქართველი სამართლადმცველების მიერ შეკრიცებულ დოკუმენტებში არ არს ჩარმოდებითი არც ერთი მასალა, რომელიც დაადასტურებდა შეთქმულებას ვუდროფის ნინაალმდევ”. მათ ვერც პირები ხარისხის მკვლელობიში დაზარაშაულებული პატიმრის კავშირის კვალს მიაგნეს მათვის საინტერესო პიროვნებასთან (აქვე აღვინიშნავთ, რომ კეცელა სახელი და გვარი FBI-დან გამოცაზავნილ მასალებში დღემდე დაშიფრულია. ჩვენც კონკრეტულ პიროვნებებს მხოლოდ იმ შემთხვევაში ვისტენიებთ, თუ მათ კავშირი სპეციამსახურის ანგარიშებთან სხვა წყაროებითაა დადასტურებული).

საქართველოში მისი ჩატანილ მასალებზე FBI-მ 1993 წლის შემოდგომაზე, ფაქტურობივად, დასრულა მუშაობა. თავისი მისია, ამ რამდენიმე ექსპერტიზის ჩატანის ჩატარებით, ამერიკის მისია გადასტურების ზარატების გარემონტირება და საქართველოში მის საქმიანობაზე. საქართველოში ნარგზავნილებმა აქედან უმრავი ფოტოსურათი (437 ცალი), ექსპერტიზის ჩასატარებელი მასალა და სართოდ დასკვნა ნაიდულის: “ქართველი სამართლადმცველების მიერ შეკრიცებულ დოკუმენტებში არ არს არს ჩარმოდებითი არც ერთი მასალა, რომელიც დაადასტურებდა შეთქმულებას ვუდროფის ნინაალმდევ”. მათ ვერც პირები ხარისხის მკვლელობიში დაზარაშაულებული პატიმრის კავშირის კვალს მიაგნეს მათვის საინტერესო პიროვნებასთან (აქვე აღვინიშნავთ, რომ კეცელა სახელი და გვარი FBI-დან გამოცაზავნილ მასალებში დღემდე დაშიფრულია. ჩვენც კონკრეტულ პიროვნებებს მხოლოდ იმ შემთხვევაში ვისტენიებთ, თუ მათ კავშირი სპეციამსახურის ანგარიშებთან სხვა წყაროებითაა დადასტურებული).

რა გახდა სპეციაგნენტთა თითქმის ექსპოზაციანი შესვენების მიზეზი, ჩვენთვის ძნელი სათმებელია. 1993 წლის ზაფხულიდან 1994 გაზაფხულამდე ბევრი რამ მოხდა მინშვნელოვანი. ჯერ ერთი, რომ დაირღვა საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობა – რუსეთის სამხედრო დახმარებით აფხაზში სეპარატისტებმა კონფლიქტის ზონიდან გარემონტირებულ დაადასტურების ზონაში საჯარისო ნანილებისა და ქართული ეროვნების მოსახლეობის გადაკვეთებულივად აქტიურად გაახალა. განხასლდა საქართველოს ფარგლენულ აგენტთა დაბათა დასტურებული კავშირი და სახელმწიფოთა თანამეგობრობაში შეიტყობულავა.

მაშინ FBI-ის პირველი ჯაგუფის საქართველოში ჩამოსახლის, აქ მათი მუშაობისა და თან ამერიკაში, გარკვეული გაუხმაურებელი მასალების ნალების შესახებ იზტორმაციამ, მართალია, ზედამდებრივად, მაგრამ, მანიც გაუნა. სამაგიეროდ, ჩვენი ინფორმაციით, სულ რამდენიმე ადამიანმა თუ იცოდა იმის შესახებ, რომ 1994 წლის თებერვალში უედერალურმა საგამიძიებო ბიურომ, თითქმის, შესრულებულად ჩატავალა. თავისი მისი ჩატარებით, ამერიკის მისია გადასტურების ზარატების გარემონტირება და საქართველოში მის საქმიანობაზე. საქართველოში ნარგზავნილებმა აქედან უმრავი ფოტოსურათი (437 ცალი), ექსპერტიზის ჩასატარებელი მასალა და სართოდ დასკვნა ნაიდულის: “ქართველი სამართლადმცველების მიერ შეკრიცებულ დოკუმენტებში არ არს არს არც ერთი მასალა, რომელიც დაადასტურებდა შეთქმულებას ვუდროფის ნინაალმდევ”. მათ ვერც პირები ხარისხის მკვლელობიში დაზარაშაულებული პატიმრის კავშირის კვალს მიაგნეს მათვის საინტერესო პიროვნებასთან (აქვე აღვინიშნავთ, რომ კეცელა სახელი და გვარი FBI-დან გამოცაზავნილ მასალებში დღემდე დაშიფრულია. ჩვენც კონკრეტულ პიროვნებებს მხოლოდ იმ შემთხვევაში ვისტენიებთ, თუ მათ კავშირი სპეციამსახურის ანგარიშებთან სხვა წყაროებითაა დადასტურებული).

რა გახდა სპეციაგნენტთა თითქმის ექსპოზაციანი შესვენების მიზეზი, ჩვენთვის ძნელი სათმებელია. 1993 წლის ზაფხულიდან 1994 გაზაფხულამდე ბევრი რამ მოხდა მინშვნელოვანი. ჯერ ერთი, რომ დაირღვა საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობა – რუსეთის სამხედრო დაბათა დასტურებით აფხაზში სეპარატისტებმა კონფლიქტის ზონაში საჯარისო ნანილებისა და ქართული ეროვნების მოსახლეობის გადაკვეთებულივად აქტიურად გაახალა. განხასლდა საქართველოს ფარგლენულ აგენტთა დაბათა დასტურების ზონაში ვიზუალური კავშირი და სახელმწიფოთა თანამეგობრობაში შეიტყობულავა.

ექსპოზაციანი შესვენების მიზეზი, ჩვენთვის ძნელი სათმებელია. 1993 წლის ზაფხულიდან 1994 გაზაფხულამდე ბევრი რამ მოხდა მინშვნელოვანი. ჯერ ერთი, რომ დაირღვა საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობა – რუსეთის სამხედრო დაბათა დასტურებით აფხაზში სეპარატისტებმა კონფლიქტის ზონაში საჯარისო ნანილებისა და ქართული ეროვნების მოსახლეობის გადაკვეთებულივად აქტიურად გაახალა. განხასლდა საქართველოს ფარგლენულ აგენტთა დაბათა დასტურების ზონაში ვიზუალური კავშირი და სახელმწიფოთა თანამეგობრობაში შეიტყობულავა.

